

INTEGRACIJE

ZA UKLJUČIVANJE GRAĐANA I TRANSPARENTNE PREGOVORE SA EU
I INFORMISANJE I EDUKACIJU GRAĐANA O NATO INTEGRACIJAMA

autori/ke: Dragan Koprivica / Milica Kovačević

istraživanje: Istraživački centar CDT-a

asistenti/kinje na projektu: Milena Milošević / Milenko Okuka

recenzentkinja: Milena Gvozdenović

KAKO POBOLJŠATI SPROVOĐENJE STRATEGIJE SUZBIJANJA NASILNOG EKSTREMIZMA?

CENTAR ZA
DEMOKRATSKU
TRANZICIJU

RegionalCooperationCouncil

Ovaj dokument je pripremljen uz finansijsku podršku Regionalnog savjeta za saradnju.

Izraženi stavovi ne mogu ni na koji način odražavati zvanične stavove Regionalnog savjeta za saradnju.

autori/ke: Dragan Koprivica / Milica Kovačević

KAKO POBOLJŠATI SPROVOĐENJE STRATEGIJE SUZBIJANJA NASILNOG EKSTREMIZMA?

Podgorica, septembar 2017.

NEOPHODNA HITNA AKCIJA ČITAVOG DRUŠTVA - ZAJEDNO PROTIV EKSTREMIZMA

Centar za demokratsku tranziciju (CDT) je uz podršku Regionalnog savjeta za saradnju (RCC) pripremio predlog praktične politike “Kako poboljšati sprovođenje Strategije suzbijanja nasilnog ekstremizma (SSNE)?”.

Naš predlog upućujemo ključnim donosiocima odluka u ovoj oblasti: prije svega Birou za operativnu koordinaciju koji je zadužen za koordinaciju sprovođenja SSNE, ministru unutrašnjih poslova koji u ovom trenutku koordinira rad Biroa, šefovima svih institucija/organa koje su zadužene za sprovođenje konkretnih aktivnosti. Pored ostalih, naš predlog ćemo uputiti Vijeću za nacionalnu bezbjednost.

Ključni zaključak našeg istraživanja da SSNE nije “sprovedena u život”. Od 27 državnih organa koji imaju obaveze vezane za njenu realizaciju na prste se mogu nabrojati oni koji su kroz svoj redovan rad realizovali neke od važnih aktivnosti. A to su najčešće bili organi koji se bave bezbjednošću tj. organi “sile i moći” dok je potpuno zakazao dio aktivnosti koje se bave tzv. mekom prevencijom ekstremizma i radikalizma.

Naš istraživački tim je sublimirao ključne uzroke za loše sprovođenje SSNE ali i uputio konkretne preporuke za poboljšanje sadašnjeg stanja. Te preporuke su najvažniji dio našeg predloga: potrebno je poboljšati koordinaciju sprovođenja SSNE, povjeriti je organu koji ima pune kapacitete za njeno sprovođenje, uvesti sistem izvještavanja i mjerenja dostignuća SSNE i integrisati je u druge javne politike države.

Ipak, naša najvažnija preporuka se odnosi na stvaranje jedinstvenog “fronta” države, medija, NVO, akademske zajednice i građana koji bi pod sloganom “Zajedno protiv ekstremizma” pokrenuli zajedničku akciju. U tom smislu predlažemo korišćenje dobrih praksi iz okruženja i pokretanje Nacionalne platforme za borbu protiv nasilnog ekstremizma. Ova platforma bi bila dovoljno široka za sve zainteresovane strane, da svako iz svog ugla da doprinos ovoj borbi.

Pozivamo državne organe na što bržu reakciju jer ekstremizam i radikalizam neće mnogo čekati. U popravljanju stanja u ovoj oblasti će u CDT-u imati otvorenog partnera.

Na kraju, još jednom zahvalnost dugujemo RCC timu na povjerenju. Hvala i svima onima koji su pomogli da naše istraživanje bude kvalitetnije, sadržajnije i konkretnije.

Ostajemo otvoreni za sve dobronamjerne kritike, sugestije i rasprave o našem dokumentu.

Tim CDT-a

OD DOBRE NAMJERE PREKO SOLIDNOG STRATEŠKOG OKVIRA DO LOŠEG SPROVOĐENJA SSNE

Prepoznat značaj i strateški značaj teme

Crna Gora je u decembru 2015. godine usvojila Strategiju suzbijanja nasilnog ekstremizma 2016-2018. (SSNE), kao odgovor na prijetnju od nasilja motivisanog radikalizacijom, prijetnju od nasilnog ekstremizma i posebno kao odgovor na problem stranih boraca.

SSNE je oročena na period od dvije godine. U aprilu 2016. godine je usvojen Akcioni plan za njenu implementaciju (AP), koji je, atipično, urađen za period od dvije godine.

SSNE se zasniva na smjernicama Ujedinjenih nacija, prioritetima Evropske unije i regionalnim prioritetima u okviru Procesu saradnje u Jugoistočnoj Evropi, zatim na rješenjima razvijenim pod okriljem Globalnog foruma za borbu protiv terorizma (GCTF) i Mreže EU za podizanje svijesti o radikalizaciji (EU RAN).

Njen je zadatak utvrđivanje prioriteta zasnovanih na potrebi razvijanja efikasnih i funkcionalnih mehanizama i unapređenja kapaciteta za prevenciju i suzbijanje radikalizma, nasilnog ekstremizma i terorizma.

SSNE prepoznaje važnost razvijanja funkcionalnih mehanizama i kapaciteta za prevenciju radikalizacije i sprečavanja nasilnog ekstremizma i prepoznaje aktere iz civilnog društva kao značajne partnere.

Ona postavlja četiri strateška cilja¹:

1. Adekvatno razumijevanje pokretača u cilju prevencije radikalizacije;
2. Uspostavljanje djelotvornih mehanizama koordinacije među odgovornim institucijama na nacionalnom i međunarodnom nivou;
3. Sprovođenje aktivnosti kao odgovor na pokretače radikalizacije - suzbijanje radikalizma i nasilnog ekstremizma;
4. Sprovođenje monitoringa i evaluacije u cilju eliminisanja posljedica nasilnog ekstremizma i terorizma i planiranja budućih aktivnosti.

1) U prvoj prioritetnoj oblasti predviđen je niz mjera usmjerenih na bolje razumijevanje i identifikovanje pokretača radikalizacije, kao i mjere usmjerene na uspostavljanje „izlazne strategije“ i plana deradikalizacije i reintegracije za pogođene pojedince. U drugoj prioritetnoj oblasti su planirane mjere fokusirane na unapređenje kapaciteta i saradnje i koordinacije nadležnih institucija. Treća prioritetna oblast definiše mjere suzbijanja radikalizacije i nasilnog ekstremizma, uključujući i otkrivanje i krivično gonjenje, koordinaciju na unutrašnjem planu i razmjenu informacija kroz međunarodne mehanizme. Konačno, četvrta prioritetna oblast odnosi se na monitoring i evaluaciju učinjenog.

SSNE se naslanja i dopunjuje nacionalnu **Strategiju za sprečavanje i suzbijanje terorizma, pranja novca i finansiranja terorizma 2015-2018**, usvojenu nekoliko mjeseci ranije, koja takode prepoznaje problem nasilnog ekstremizma i predviđa mjere za njegovo sprečavanje. Naime, dva od šest strateških ciljeva definisanih Strategijom za sprečavanje i suzbijanje terorizma, pranja novca i finansiranja terorizma odnose se na borbu protiv radikalizacije i nasilnog ekstremizma:

- Promovisanje demokratskih vrijednosti, poštovanjem ljudskih prava, rodne, nacionalne i međuvjerske ravnopravnosti i tolerancije, borbom protiv radikalizma pravovremeno identifikovati uzroke koje podstiču građane da se okreću terorizmu;
- Unaprijediti komunikaciju i koordinaciju nadležnih organa, koji će znati da na adekvatan način da odgovore tj. reaguju protiv ekstremista i svih lica koji im pružaju logističku, finansijsku i svaki drugi vid podrške.

Mjere predviđene Akcionim planom za ostvarenje ovih ciljeva uključuju aktivnosti edukacije nadležnih organa za prepoznavanje i sprečavanje radikalizacije i ekstremizma, rad policije orijentisan prema lokalnoj zajednici u prevenciji ekstremizma, kao i identifikovanje grupa podložnih uticajima nasilnog radikalizma i ekstremizma.

AP za sprovođenje SSNE je pripremljen od strane Međuresorske radne grupe². Njime su razrađeni ciljevi SSNE kroz niz konkretnih mjera i aktivnosti, nadležnih organa za realizaciju, rokova, budžetskih sredstava i indikatora rezultata.

Malo zvaničnih informacija, nezainteresovanost većine organa koji se ne bave pitanjima bezbjednosti

Zvanične informacije o implementaciji SSNE i pratećeg Akcionog plana ne postoje, jer nakon prve godine njene implementacije nije pripremljen izvještaj.

Ipak, nakon sprovedenog istraživanja može se reći da je samo nekoliko državnih organa kroz svoj redovan rad realizovalo neke od važnih aktivnosti³ i da ona u cjelosti nije "sprovedena u život". Tokom našeg istraživanja, organi koji su navedeni kao odgovorni za sprovođenje SSNE proglasili ne-nadležnim za davanje informacija tj. nijesu znali da imaju obaveze vezane za njenu realizaciju.

2) Međusektorsku radnu grupu je formirao ministar pravde, a u njenom su sastavu bili predstavnici Ministarstva pravde, Ministarstva unutrašnjih poslova, Uprave policije, Agencije za nacionalnu bezbjednost, Ministarstva odbrane, Ministarstva rada i socijalnog staranja i Zajednice opština Crne Gore.

3) MUP, UPE, ANB, MO sprovede redovne aktivnosti jačanja kapaciteta i međunarodne saradnje. Ministarstvo sporta je sprovedlo niz obuka za mlade o ovoj temi.

U Izvješčaju Evropske komisije za 2016. godinu: „Preventivne aktivnosti u toj oblasti treba da se ojačaju, i da se implementiraju mjere borbe protiv radikalizacije.“

Monitoring koji je sproveo CDT je pokazao da je implementacija Akcionog plana najlošija u pogledu mjera iz prioriternih oblasti 1 i 4, dok se u okviru prioriternih oblasti 2 i 3 neke mjere implementiraju, ali često zahvaljujući tome što su predviđene nekim drugim strateškim i planskim dokumentima, poput Strategije reforme policije, Strategije za sprečavanje i suzbijanje terorizma, pranja novca i finansiranja terorizma, aktivnosti vezane za poglavlje 24 i dr.

Razumijevanje pokretača radikalizacije

Adekvatno razumijevanje pokretača radikalizacije u cilju prevencije radikalizacije – obuhvata set kompleksnih aktivnosti koje zahtijevaju specifična znanja i adekvatne vremenske rokove za implementaciju.

Mjerama je predviđena izrada procjene rizika i analize opasnosti od nasilnog ekstremizma i identifikacija uzroka koji utiču na radikalizaciju. Planirane aktivnosti je trebalo da budu realizovane do septembra 2017. godine, što nije učinjeno. Još u maju 2016. godine trebalo je da započne sa radom radna grupa koja bi se bavila ovim pitanjima, što se nije desilo.

Slična je situacija i sa mjerama koje predviđaju uspostavljanje „izlazne strategije“ za pomoć pojedincima prilikom napuštanja ekstremizma, ili obezbjeđivanje pomoći pojedincima u riziku od radikalizacije. Takođe, malo toga je urađeno glede uspostavljanja saradnje sa civilnim i privatnim sektorom.

Koordinacija aktivnosti

Aktivnosti iz druge prioriternne oblasti treba da rezultiraju uspostavljanjem djelotvornih mehanizama koordinacije među odgovornim institucijama na nacionalnom i međunarodnom nivou. U pogledu implementacije mjera, one se u određenom dijelu realizuju, kada se to odnosi na razvoj kapaciteta nadležnih državnih organa i unapređenje međunarodne saradnje, ali efekti poboljšanja sveukupne koordinacije na nacionalnom nivou izostaju.

Sprovode se obuke službenika koji rade na ovim pitanjima. Takođe, kontinuirano se unapređuje međunarodna saradnja, naročito sa INTERPOLom i EUROPOLom i korišćenje njihovih resursa. No, to nije nužno indikator posvećenosti SSNE budući da se identične mjere predviđaju i drugim dokumentima⁴.

4) Misli se prije svega na Strategiju za sprečavanje i suzbijanje terorizma, pranja novca i finansiranja terorizma.

Na drugoj strani, i u ovoj oblasti izostaje implementacija aktivnosti koje podrazumijevaju uključivanje civilnog društva i lokalne zajednice. Izostala je i analiza važećih razvojnih strategija, politika i planova, radi prepoznavanja aktivnosti koje se mogu iskoristiti i gdje postoji sinergija sa strategijama borbe protiv terorizma i nasilnog ekstremizma. Takođe, nijesu zadovoljavajući ni rezultati u pogledu jačanja kapaciteta Jedinice za kompjuterski kriminal.

Uticaj na pokretače radikalizacije

Sprovođenje aktivnosti kao odgovor na pokretače radikalizacije – suzbijanje radikalizma i nasilnog ekstremizma – takođe obuhvata mjere koje se odnose na funkcionisanje nadležnih organa, njihovu bolju koordinaciju i kvalitetniju razmjenu informacija.

Bilježe se i prvi rezultati vezani za procesuiranje učestvovanja u stranim oružanim formacijama. Jedno lice je osuđeno na zatvorsku kaznu od šest mjeseci zbog učešća na ukrajinskom ratištu, a u toku je suđenje jednom licu za učešće u ratu u Siriji. U julu 2017. je ratifikovan i Dodatni protokol o stranim terorističkim borcima uz Konvenciju Savjeta Evrope o prevenciji terorizma, čime je ispunjena jedna od mjera iz ove prioritetne oblasti, ali sa zakašnjenjem od tri mjeseca.

Ocjena kvaliteta urađenog

Sprovođenje monitoringa i evaluacije u cilju eliminisanja posljedica nasilnog ekstremizma i terorizma i planiranja budućih aktivnosti – predviđa samo dvije mjere. Najvažnija, izrada godišnjeg izvještaja o realizaciji mjera iz AP za sprovođenje SSNE nije realizovana, niti je izvještaj razmatran i evaluiran. U nedostatku istog, za veliki broj mjera ne mogu se dobiti zvanični podaci. Tako, ne može se evaluirati da li je ispunjen cilj druge mjere iz ove oblasti koja se odnosi na razmjenu najboljih praksi kao osnov za usklađivanje prioriteta u prevenciji i suzbijanju nasilnog ekstremizma.

Aktivnosti na uključivanju zajednice izostaju i kada je u pitanju implementacija Strategije za prevenciju i suzbijanje terorizma. Za jedan od pet ciljeva ove Strategije u oblasti prevencije - Jačanje saradnje između policije i zajednice u cilju prevencije ekstremizma i radikalizacije koja vodi u terorizam – iz izvještaja u izvještaj se ponavlja štura konstatacija: „Lokalna policija upoznata je sa mjerama prepoznavanja pojava oblika nasilne radikalizacije i terorizma“, bez ikakvih podataka o konkretnim aktivnostima koje se (ne) preduzimaju.

ŠTA NE FUNCKIONIŠE U SPROVOĐENJU SSNE?

Ključni problemi koji su doveli do loše implementacije strategije su loše postavljena koordinacija, nejasno definisana odgovornost za pojedinačne mjere, nerealno planirani rokovi i izostanak evaluacije i izvještavanja.

Problem koordinacije aktivnosti između institucija

Loše postavljen mehanizam koordinacije je jedan od uzroka neispunjava- nja mjera postavljenih u AP.

O tome da je efikasna koordinacija izostala, pored izostanka rezultata, go- vori nam i to što su u toku sprovođenja istraživanja o primjeni SSNE, istra- živači CDT-a u komunikaciji sa dijelom institucija zaključili da one ni ne znaju da imaju obaveze definisane SSNE.

Ministarstvo pravde je pripremio SSNE dok je za praćenje iz AP za nje- nu implementaciju zadužen je Biro za operativnu koordinaciju⁵ obrazovan u skladu sa Zakonom o osnovama obavještajno bezbjedonosnog sektora Crne Gore.

Biro za operativnu koordinaciju je tijelo koje se povremeno sastaje, kako bi operativno usklađivalo rad organa koji čine obavještajno-bezbjednosni sektor. U okviru svojih aktivnosti Biro razmatra i sve relevantne izvještaje i informacije koje se odnose na ovu oblast. Međutim, ovo tijelo nema sop- stvenu administraciju i infrastrukturu, te ni kapacitet da sprovodi AP.

U slučaju Strategije za prevenciju i suzbijanje terorizma, sprječavanje pra- nja novca i finansiranja terorizma odabran je drugačiji pristup, da se Bi- rou podnose izvještaji, ali nadzor nad sprovođenjem Strategije vrši i Birou izvještaje podnosi posebna Nacionalna komisija za sprovođenje Strategije za prevenciju i suzbijanje terorizma, pranja novca i finansiranja terorizma.

Problem odgovornosti za sprovođenje SSNE i nejasnih nadležno- sti institucija

Za ukupno 23 mjere predviđene AP za implementaciju strategije zaduže- no je 27 institucija, organa ili organizacija. To je s jedne strane pokazatelj dobrog razmišljanja potrebe da u borbu protiv nasilnog ekstremizma budu uključene različite institucionalne i društvene strukture.

5) Ovo tijelo čine rukovodioci najvažnijih institucija i sektora u oblasti bezbjednosti i odbrane: direktor Agencije za nacionalnu bezbjednost, načelnik Generalštaba Vojske Crne Gore, direktor Uprave policije, direktor Uprave za sprječava- nje pranja novca i finansiranja terorizma, direktor Uprave carina, direktor Poreske uprave, načelnik Odjeljenja za vojno obavještajne i bezbjednosne poslove Ministarstva odbrane, generalni direktor Direk- torata za bezbjednosno zaštitne poslove i nadzor Ministarstva un- utrašnjih poslova i sekretar Vijeća za nacionalnu bezbjednost. Rad Biroa za operativnu koordinaciju koordinira član Vijeća za nacio- nalnu bezbjednost koga odredi Savjet za odbranu i bezbjednost, na predlog Vijeća za nacionalnu bezbjednost, i to je u ovom trenutku ministar unutrašnjih poslova.

6) Zahtjev je upućen Ministarstvu vanjskih poslova, Ministarstvu kulture, Ministarstvu rada i socijalnog staranja, Ministarstvu prosvjete, Ministarstvu sporta, Ministarstvu pravde, Agenciji za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost, Kancelariji za saradnju sa nevladinim organizacijama i Zajednici opština. Zahtjev nije upućivan Ministarstvu unutrašnjih poslova i Upravi policije, jer se ove institucije pominju u gotovo svakoj mjeri, pa je sa njima organizovan poseban sastanak. Zahtjev nije upućivan ni Birou za operativnu koordinaciju, jer je ovo tijelo koje se povremeno sastaje, koje nema sopstvenu administraciju niti kontakt podatke.

7) Akcionim planom je predviđeno da je za njegovo sprovođenje zadužen Biro za operativnu koordinaciju, kome je, između ostalog, dato u zadatak da dostavlja, po potrebi, Vijeću za nacionalnu bezbjednost, izvještava o realizovanim mjerama, uz ocjenu stanja i prijedlog daljih mjera, a najmanje jednom godišnje

S druge strane, za najveći broj mjera zaduženo je više institucija/organa, i nije određeno čija je konačna odgovornost za ispunjenje predviđene mjere. Tako je za čak devet mjera zaduženo istovremeno 7-10 institucija, za realizaciju šest mjera je zaduženo 4-6 institucija, a za realizaciju osam mjera je zaduženo 1-3 institucije. U ovom slučaju za više od polovine mjera je veoma teško utvrditi odgovornost za njihovo sprovođenje, što dovodi do prebacivanja odgovornosti između institucija, i u krajnjoj liniji neizvršavanje obaveza.

CDT je uputio zahtjeve za slobodan pristup informacijama na adrese 9 institucija⁶ koje su nadležne za sprovođenje AP i SSNE, za one mjere gdje se nedvosmisleno mogla utvrditi nečija nadležnost. Pet institucija i organa je odbilo zahtjev jer to nije u njihovoj nadležnosti i prosljedilo drugim organima, dok u tri slučaja imamo ćutanje administracije.

U Akcionom planu za sprovođenje Strategije za prevenciju i suzbijanje terorizma nema mjera za koje je zaduženo više od pet organa, za većinu mjera je zaduženo 1-3 organa. Potreba da se u neke aktivnosti uključi više aktera se rješava sintagmom „i drugi organi“, što omogućava da bude jasno čija je odgovornost implementacija određene mjere.

Problem nerealnih rokova

I SSNE i njen AP su pisani za isti rok 2016–2018. godine, što nije uobičajena praksa, budući da se strateški dokumenti pišu za duži period, a akcioni planovi ih konkretizuju za neke kraće periode, i prave se više puta u toku implementacije Strategije.

Zaključak našeg istraživanja je da je veliki broj rokova nerealno postavljen i da su vrlo kompleksne aktivnosti planirane na neadekvatan način. Izuzetno kratki rokovi su jedan od ključnih uzroka za loše sprovođenje SSNE.

Problem neadekvatnog izvještavanja i mjerenja uspjeha SSNE

Izrada godišnjeg izvještaja o sprovođenju SSNE je jedna od najvažnijih obaveza u AP, predviđena za decembar 2016⁷. Ova značajna aktivnost nije realizovana čime su donosioci odluka ali i šira javnost uskraćeni za ključne informacije o kvalitetu realizacije SSNE.

U izostanku periodičnog izvještavanja, izostalo je i kvalitetno sprovođenje monitoringa i evaluacije o realizaciji mjera. Uz manjak koordinacije i nejasno definisane nadležnosti, izostanak obaveze izvještavanja je doveo do toga da nadležni organi skidaju odgovornost sa sebe, oglašavaju se nenadležnima, i ostavljaju utisak da nijesu ni upoznati sa obavezama iz AP.

POTREBA ZA PROMJENOM PRISTUPA I HITNOM AKCIJOM. PREPORUKE ZA UNAPREĐENJE STANJA:

Pokrenuti na akciju državne organe, medije, NVO pod sloganom “Zajedno protiv ekstremizma”... Uspostaviti nacionalnu platformu za borbu protiv nasilnog ekstremizma

Istraživanje CDT-a je pokazalo potrebu za bolje koordiniranom i na znanju baziranom pristupu prevenciji radikalizacije i nasilnog ekstremizma. Države koje su dalje odmakle u implementaciji strategija borbe protiv ekstremizma posebnu pažnju posvećuju formiranju nacionalnih resursnih centara i ekspertskih grupa, u cilju povećanja znanja i boljeg planiranja odgovora na radikalizaciju i ekstremizam.

Imajući u vidu institucionalne i ljudske resurse, smatramo da se Crna Gora može ugledati na pozitivnu praksu Slovenije, koja je 2015. godine, po uzoru na Mrežu EU za podizanje svijesti o radikalizaciji⁸ formirala nacionalnu RAN mrežu. U okviru ove mreže, na osnovu strateških i sistemskih linija, okupljeni su eksperti iz javnog, privatnog, nevladinog, naučnog i civilnog sektora.

Formiranje ovakve platforme bi bilo od izuzetne važnosti za planiranje i osmišljavanje aktivnosti usmjerenih na šire uključivanje zajednice.

Revidirati SSNE i AP na način da aktivnosti budu realna i izvodljive

Imajući u vidu da neke od najvažnijih mjera iz AP nijesu ispunjenje u predviđenim rokovima, te da su ocjene sagovornika CDT-a koji su stručnjaci za ovu oblast da su pojedini rokovi prekratki za ispunjenje pojedinih zahtjevnih i kompleksnih mjera, potrebno je pristupiti reviziji SSNE i AP.

Slične strategije u regionu i drugim državama obuhvaćenim istraživanjem pisane su najčešće na period od 4-5 godina, pa je tako potrebno produžiti trajanje SSNE. Radi bolje implementacije, Akcioni plan za 2018. godinu treba uraditi na period od godinu dana, sa preciznim rokovima za ostvarenje konkretnih mjera.

Takođe, potrebno je preciznije definisati nadležnosti i odgovornosti za primjenu pojedinih mjera, kako bi se izbjeglo da previše nadležnih tijela odgovornost za implementaciju prebacuje između sebe.

U reviziju ovih dokumenata potrebno je uključiti predstavnike svih sektora prepoznatih SSNE, uključujući i civilno društvo i lokalnu zajednicu.

8) EU Radicalisation Awareness Network (RUN)

Uspostaviti sistem efikasne koordinacije. Koordinaciju povjeriti instituciji/organu koji ima pune kapacitete za sprovođenje SSNE i AP.

U okviru revizije AP, potrebno je predvidjeti i tijelo koje bi bilo zaduženo da koordinira njegovom implementacijom.

Budući da je SSNE usko povezana sa Strategijom za sprečavanje i suzbijanje terorizma, pranja novca i finansiranja terorizma, za čiju je implementaciju već formiran nacionalni međuresorski operativni tim, jedan od pravaca, a koji ne bi vodio formiranju novih tijela, je da se ovom timu povjeri i praćenje implementacije ove Strategije.

Uspostaviti efikasan sistem izvještavanja, monitoringa i evaluacije SSNE.

AP predviđa obavezu izrade jednogodišnjih izvještaja, ali i to da se izvještaji o realizovanim mjerama, uz ocjenu stanja i prijedlog daljih mjera dostavljaju po potrebi Vijeću za nacionalnu bezbjednost, a najmanje jednom godišnje.

Imajući u vidu očigledne probleme sa izostankom izvještavanja, smatramo da je neophodno uvesti obavezu polugodišnjeg izvještavanja, po uzoru na izvještavanje o Strategiji za sprečavanje i suzbijanje terorizma.

Takođe, neophodno je precizirati koje će tijelo pripremati izvještaj, i koje će ga tijelo razmatrati i usvajati, i usvojene izvještaje učiniti dostupnim javnosti.

Izvještaji se, bez sumnje, „po potrebi“ mogu raspravljati i pred drugim tijelima, ali je za kvalitetnu implementaciju potrebno utvrditi precizan sistem za evaluaciju učinjenog.

Integrirati SSNE u druge javne politike

Po uzoru na države koje imaju više iskustva u ovoj oblasti, potrebno je integrirati borbu protiv nasilnog ekstremizma u druge javne politike, i adresirati one probleme i društvene pojave koje radikalne ideologije uspješno zloupotrebljavaju.

U pogledu prevencije, osnovnu ulogu treba dati „ekonomskim“ resorima, a ne samo ministarstvima „sile i moći“. Istraživanja pokazuju da su radikalizaciji izloženi ekonomski i socijalno ugroženi pojedinci⁹⁾. Zbog toga ovaj problem treba tretirati i kroz planove i programe u oblasti zapošljavanja, socijalne inkluzije, zdravstvene zaštite...

9) Npr. pogledati kako UNDP definiše pokretače nasilnog ekstremizma.

Nije manje važna ni uloga obrazovanja. Teme kakve su tolerancija, nenasilje, demokratske vrijednosti, ali i konkretnije teme opasnosti od radikalizacije i ekstremizma, treba da budu obavezni dio kurikuluma za program građansko vaspitanje. Da bi se to moglo realizovati, potrebno je prethodno obučiti nastavni kadar, kako se prevencija nasilnog ekstremizma ne bi pretvorila u svoju suprotnost - stigmatizaciju.

Metodologija istraživanja

Istraživanje “Kako poboljšati sprovođenje SSNE” je sprovedeno u okviru projekta „Prevencija i reagovanje - uloga lokalnih zajednica u prevenciji nasilnog ekstremizma”, podržanog od strane Regionalnog savjeta za saradnju (RCC).

CDT je sproveo istraživanje o tome kakvog je kvaliteta i kako se primjenjuje strateški okvir za borbu protiv nasilnog ekstremizma.

Istraživanje je podrazumijevalo analizu važećih strategija i akcionih planova, njihovo poređenje sa međunarodnim standardima i dobrim praksama u ovoj oblasti, te analizu sličnih strategija i planova država regiona i Evrope. U tu svrhu analizirali smo primjere dobre prakse u Norveškoj, Danskoj, Finskoj, Holandiji, Velikoj Britaniji, Kosovu i Bosni i Hercegovini.

Takođe, istraživanje je uključivalo i monitoring primjene AP SSNE, koji je realizovan kroz postavljanje upita putem slobodnog pristupa informacijama ili sastanaka sa nadležnim organima.

IZVORI I LITERATURA:

1. Cabinet of Denmark, National Action Plan, Preventing and Countering Extremism and Radicalisation, oktobar 2016.
2. Council of The European Union, EU Counter- Terrorism Strategy - Discussion paper, 2010.
3. Dutch Ministry of the Interior and Kingdom Relations, Polarisation and Radicalisation Action Plan 2007 – 2011, 2007.
4. European Commission, Montenegro 2016 report, novembar 2016.
5. Institute for Strategic Dialogue, PPN working paper, Comparative Evaluation Framework for Counter Radicalization, jun 2010.
6. Ministarstvo unutrašnjih poslova Crne Gore, Izvještaj Ministarstva unutrašnjih poslova o radu i stanju u upravnim oblastima za 2016. godinu, mart 2017.
7. Ministarstvo pravde Crne Gore, Akcioni plan za implementaciju Strategije suzbijanja nasilnog ekstremizma 2016-2018, mart 2016.
8. Ministry of the Interior of Finland, National Action Plan for the Prevention of Violent Radicalisation and Extremism, 2016.
9. Ministry of the Foreign Affairs of the Republic of Slovenia, Report on best practises and lessons learned on how protection and promotion of human rights contribute to preventing and countering violent extremism (resolution 30/15 of the Human Rights Council) – REPORT BY SLOVENIA, mart 2016.
10. Nacionalni međuresorski operativni tim za sprovođenje Strategije za prevenciju i suzbijanje terorizma, pranja novca i finansiranja terorizma 2015-2018 i Akcionog plana 2015-2016, VIII izvještaj o sprovođenju Strategije za prevenciju i suzbijanje terorizma, pranja novca i finansiranja terorizma 2015 -2018, oktobar 2015.
11. Nacionalni međuresorski operativni tim za sprovođenje Strategije za prevenciju i suzbijanje terorizma, pranja novca i finansiranja terorizma 2015-2018 i Akcionog plana 2015-2016, IX izvještaj o sprovođenju Strategije za prevenciju i suzbijanje terorizma, pranja novca i finansiranja terorizma 2015 -2018, februar 2016.
12. Nacionalni međuresorski operativni tim za sprovođenje Strategije za prevenciju i suzbijanje terorizma, pranja novca i finansiranja terorizma 2015-2018 i Akcionog plana 2015-2016, X izvještaj o sprovođenju Strategije za prevenciju i suzbijanje terorizma, pranja novca i finansiranja terorizma 2015 -2018, jul 2016.

13. Nacionalni međuresorski operativni tim za sprovođenje Strategije za prevenciju i suzbijanje terorizma, pranja novca i finansiranja terorizma 2015-2018 i Akcionog plana 2015-2016XI izvještaj o sprovođenju Strategije za prevenciju i suzbijanje terorizma, pranja novca i finansiranja terorizma 2015 -2018, februar 2017.
14. Norwegian Ministry of Justice and Police, Collective security – a shared responsibility, Action plan to prevent radicalization and violent extremism, 2011.
15. Uprava za sprječavanje pranja novca i finansiranja terorizma, Izvještaj o radu Uprave za sprječavanje pranja novca i finansiranja terorizma za 2016. godinu, april 2017.
16. UK Home Office, Pursue Prevent Protect Prepare. The United Kingdom's Strategy for Countering International Terrorism, 2009.
17. United Nations Development Programme, Preventing violent extremism through promoting inclusive development, tolerance and respect for diversity, A development response to addressing radicalization and violent extremism, 2016.
18. Vijeće ministara BiH, Strategija Bosne i Hercegovine za prevenciju i borbu protiv terorizma 2015.- 2020, 2015.
19. Vlada Crne Gore, Ministarstvo pravde, Strategija suzbijanja nasilnog ekstremizma 2016-2018, decembar 2015.
20. Vlada Crne Gore, Nacionalna komisija za prevenciju i suzbijanje terorizma, pranja novca i finansiranja terorizma, Strategija za prevenciju i suzbijanje terorizma, pranja novca i finansiranja terorizma, mart 2015.
21. Vlada Crne Gore, Četvrti polugodišnji izvještaj o realizaciji AP za 24. pregovaračko poglavlje za period jul-decembar 2016, januar 2017.
22. Vlada Crne Gore, Četvrti polugodišnji izvještaj o realizaciji AP za 23. pregovaračko poglavlje za period jul-decembar 2016, januar 2017.
23. Vlada Republike Kosovo, Ured Premijera, Strategija za sprečavanje nasilnog ekstremizma i radikalizma koji vode ka terorizmu 2015 – 2020, septembar 2015.

Istraživački centar CDT-a (IC) je osnovan **2011.** godine uz podršku Think Thank Fonda. Cilj **IC**-a je unapređenje javnih politika, donošenje kvalitetnijih odluka državnih organa, osnaživanje javnog dijaloga i jačanje institucija.

Koristeći savremene naučno-istraživačke tehnike i metode **IC** posebno analizira, istražuje i ocjenjuje:

- Regularnost izbornog procesa
- Transparentnost i odgovornost javne uprave na nacionalnom i lokalnom nivou
- Proces pregovora u okviru evropskih i evroatlantskih integracija
- Funkcionisanje civilnog društva

IC se u svom radu vodi standardima transparentnosti, objektivnosti i preciznosti. Oslanjajući se na komparativne primjere dobre prakse i praktične rezultate, definiše mjere i preporuke za poboljšanje stanja koje se dostavljaju donosiocima odluka i široj javnosti.

IC je posvećen kontinuiranom usavršavanju istraživačkih kapaciteta i mehanizama, a uspješno saraduje sa domaćim i stranim ekspertima.

IC je u dosadašnjem radu sproveo niz istraživačkih projekata. Vašoj pažnji preporučujemo:

Procjena napretka Crne Gore u ispunjavanju političkih kriterijuma u pregovorima sa EU

<https://www.cdtmn.org/wp-content/uploads/2017/08/Procjena-napretka-CG2207-final.pdf>

Otvorenost pravosudnih organa u regionu i Crnoj Gori

https://www.cdtmn.org/wp-content/uploads/2017/07/Otvorenost-pravosudnih-organa-u-regionu-i-CG_policy_070817.pdf

Analiza otvorenosti lokalnih samouprava u CG i regionu

<https://www.cdtmn.org/2017/06/20/otvorenost-opstina-na-niskom-nivou/>

Otvorenost parlamenata u regionu i Crnoj Gori

https://www.cdtmn.org/wp-content/uploads/2017/04/Otvorenost-parlamenata-u-regionu-i-CG_druga-verzija_sa-izmjenama.pdf

Preporuke za poboljšanje komunikacije Ministarstva za evropske poslove

https://www.cdtmn.org/wp-content/uploads/2017/03/Preporuke-za-pobolj%C5%A1anje-komunikacije-Ministarstva-za-Evropske-poslove_final.pdf

Otvorenost institucija izvršne vlasti u regionu i CG 2017

<https://www.cdtmn.org/dobroupravljanje/du-analize/otvorenost-institucija-izvrsne-vlasti-u-regionu-cg-2017-predlog-practicne-politike/>

CENTAR ZA DEMOKRATSKU TRANZICIJU

Adresa: Vukašina Markovića bb, 81 000 Podgorica, Crna Gora

Tel: +382 20 234 522

Email: cdtmn@t-com.me

Website: www.cdtmn.org